

APRIL 2011

KRAV-aktuellt

NYHETSREV TILL FÖRETAG ANSLUTNA TILL KRAV

Biologisk mångfald

KRAV visar vägen till hållbar gastronomi

Annebo i Karlskrona är första förskolan i Blekinge med KRAV-certifierat kök. Stefan Svensson lagar maten. Hur går det?

– Det går jättebra. Alla är väldigt positiva och barnen äter mer. De vet vad som är gott.

– Det KRAV-odlade är bättre. Det är också bättre än annat ekologiskt, det kan vi märka på flera produkter. Vi bakar knäckebröd och med KRAV-mjölet blir det lagom hårt med en gång.

Blir det dyrare?

– Nej. Kvalité lönar sig. När man jämför räcker det med en burk KRAV-märkta krossade tomater istället för två konventionella. Det blir inte dyrare. Och paprikapulvret är dubbelt så dyrt, men dubbelt så bra.

Vilken andel KRAV-certifierade livsmedel har ni valt att certifiera er för?

– Nu har vi 50 procent, men nästa gång blir det 90, men det krävs att leverantörerna hänger på.

KRAV-aktuellt

Redaktör: Solweig Wall Ellström
solweig.wall.ellstrom@krav.se
Tel: 018-17 45 20
Formgivning: José Barrios Lancellotti
Ansvarig utgivare: Solweig Wall Ellström
Utgiven av KRAV
Box 1037, 751 40 Uppsala
Tel: 018-15 89 00 • e-post: info@krav.se
webb: www.krav.se/krav-aktuellt
Repro och tryck: Grafiska Punkten, Växjö
Omslagets foto: Jörgen Schön - bildarkivet.se

Frukostseminarium om KRAVs marknadsrapport

Under 2010 ökade antalet KRAV-djur i karens med 14 procent. Om det och mycket mer berättade KRAVs chef för Marknadskommunikation, Katarina Wolf, på frukostseminariet den 15 februari då KRAVs marknadsrapport presenterades. Grisar och mjölkkor är de djurslag där ökningen är störst. Den totala försäljningen av ekologiskt och KRAV-märkt ökade med elva procent och förädlade produkter som barnmat vinner mark.

Seminarieret som hölls på Kulturhuset i Stockholm drog ett 50-tal personer. Såväl media som marknadschefer och produktutvecklare var representerade.

Johan Svahn som forskar i sensorisk kommunikation vid Restaurang och

hotellhögskolan – Grythytte Akademi bjöd på en smakupplevelse och Emelie Hansson från Naturskyddsföreningen berättade om miljö- och hälsovinsterna med ekologisk produktion och konsumtion.

Över 80 media rapporterade om marknadsrapporten, bland annat DN och SVT samt branschtidningar som ATL och Fri Köpenskap. Läs mer på KRAVs pressrum (www.krav.se/press) samt på sidorna om marknadsstatistik (www.krav.se/statistiktjanst).

På KRAVs frukostseminarium bjöd eko-kocken Carina Brydning på smörgås, sponsrad av Saltå Kvarn, Svenskt Butikskött, B&P och Alt Grönt. Lindvalls sponsrade med kaffe, Brunkullan med te och Rynkeby med juice.

KRAV-märkt torskfiske i Östersjön

I december landades den första KRAV-märkta östersjötorsken i Ronneby hamn. Det var en historisk fångst för KRAV och för fiskaren Bengt Larsson. Han fiskar med garn och lina vilket minimerar bifångster och det påverkar inte Östersjöns botten på ett negativt sätt. Intresset för händelsen var stort i media. Bland annat spred TT ny-

heten och Bengt Larsson intervjuades i SVTs Rapport.

I början av året höll KRAV sedan möten i Karlskrona och Simrishamn för att locka fler fiskare att KRAV-certifiera sig och fiska med bur, krok eller garn på östra torskbeståndet i Östersjön. På mötena berättade Bengt Larsson om sitt fiske för intresserade kollegor.

Kökschefen Andreas Johansson och Souschef Daniel Tottie (till höger) tar emot diplomaten från Lars Nellmer, VD för KRAV. Diplomet visar att Restaurang Gotland är en KRAV-certifierad restaurang. Foto: Victor Johansson

KRAV visar vägen till hållbar gastronomi

KRAV har nu nya enklare restaurangregler. Ett, två eller tre KRAV-märken visar matgästerna hur stor del av restaurangens mat som är tillagad med KRAV-godkända råvaror.

En av de första restaurangerna att bli certifierade enligt de nya reglerna är restaurang Gotland vid Stureplan i Stockholm.

– Vi försöker se helheten i matprocessen, från gård till tallrik och vill erbjuda naturliga och goda smaker på ekologiska råvaror. Det var självklart för oss att KRAV-certifiera restaurangen, säger Andreas Johansson, kökschef restaurang Gotland.

KRAVs nya regler innebär, till skillnad från tidigare regler, ett graderingsystem av hur mycket KRAV-godkända produkter som restauranger använder. Ju fler KRAV-märken, desto mer KRAV-godkända råvaror:

- ETT MÄRKE
25 % KRAV-godkända råvaror*
- TVÅ MÄRKEN
50 % KRAV-godkända råvaror*
- TRE MÄRKEN
90 % KRAV-godkända råvaror*

– Nu är antal KRAV-märken minst lika viktigt som antalet stjärnor på en restaurang. Vi hoppas att det ska underlätta för alla som vill äta på en restaurang som bidrar till en hållbar gastronomi med goda, klimatsmarta och miljövänliga råvaror, säger Lars Nellmer, VD för KRAV.

I dagsläget använder restaurang Gotland minst 25 procent råvaror som är godkända av KRAV. Ambitionen finns att öka antalet KRAV-godkända råvaror.

– Självklart kommer vi att satsa vidare mot nästa steg i certifieringen. Det är viktigt att råvarorna inte är besprutade, inte innehåller konstiga ämnen och att djurproduktionen är etisk. Det är väldigt viktigt när man lagar mat på ett kärleksfullt vis, som vi gör, säger Andreas Johansson.

Idag finns cirka 230 KRAV-certifierade restauranger i Sverige. 105 privata och 125 inom den offentliga sektorn. KRAV-certifierade restauranger har funnits sedan 1997.

* Upp till hälften av kvoten får bestå av EU-ekologiska och MSC-certifierade livsmedel.

KRAV-GRISAR ÅTER TILL SCAN

Det blev Scan AB som tog hem ett flerårigt avtal med KRAV-grisbönderna. De kommer att KRAV-märka sina egna konsumentförpackningar och samarbetar även med Svenskt Butikskött.

Det går att odla lök och morötter utan gifter

Att odla grönsaker utan de omdebatterade bekämpningsmedlen Stomp och Totril är lönsamt i längden och skapar sysselsättning åt fler. Att ett förbud skulle innebära stopp för all svensk lökodling stämmer inte, skriver Samodlarna, Biodynamiska föreningen och KRAV i ett gemensamt uttalande.

Kemikalieinspektionen (KemI) som avslagit ansökan om fortsatt godkännande av de två medlen riktar nu skarp kritik mot miljödomstolen som gett dispens för deras användning under 2011. KemI kommer dock inte att överklaga detta beslut.

Gratis till

- Per Brunberg på Björketorps Gård i Johannishus, Blekinge som fått Lantbrukets arbetsmiljöpris 2011.
- Emil Olsson från Töreboda som fått ett stipendium på 100 000 kronor av Anders Walls stiftelse för sina insatser för landsbygdsutveckling.
- Robin Edberg som driver den KRAV-certifierade bakverkstaden Cum Pane i Göteborg. Han ingår i svenska bagarlandslaget som har gått vidare till Bagar VM 2012 efter vinst i den europeiska kvaltävlingen i Lyon.
- Christer och Sigrid Wedin i Helgum som fått guldmedalj av kungen för 23 års förstklassig mjölkleverans.
- Anette och Martin Skoog på Halvbackens gård i Ervalla i Närke som har fått utmärkelsen "Årets lammleverantör 2010" av Scans inköpsbolag SLS.

Sveriges "miljömäktigaste"

För första gången hamnar Lars Nellmer, KRAVs VD, på Miljöaktuells lista över de 100 "miljömäktigaste" personerna i Sverige.

– Roligt, men ännu roligare att KRAV är miljömärke nummer ett för svenska konsumenter, säger Lars Nellmer.

Miljömäktigastelistan toppas av miljöminister Andreas Carlgren.

Svampmedel påverkar mer än väntat

Forskare har funnit att det kemiska bekämpningsmedlet azoxystrobin som läcker ut i våra vattendrag påverkar djur- och växtplankton vid en lägre halt än man tidigare trott. Den nya undersökningen baserar sig på en mix av arter istället för på en enstaka art som annars är vanligt.

Vattendrag med höga halter av bekämpningsmedel

Tio år och vattendrag i Skåne är rejält förorenade av kemiska bekämpningsmedel, visar en ny rapport från Länsstyrelsen i Skåne. Men utvecklingen går att vända, skriver Naturskyddsföreningen och KRAV i en gemensam debattartikel i Sydsvenskan. Läs mer på www.krav.se/krav-aktuellt.

Lägre halt fria fettsyror i ekomjolk

Danska forskare har funnit lägre halter av fria fettsyror i ekomjolk jämfört med konventionell. De tror att det beror på att andelen mättat fett i fodret är lägre. Fria fettsyror i höga halter kan ge en härsken smak. Så höga var dock inte halterna i undersökningen.

Bättre skadedjurskontroll

Ekologisk potatisodling kan ge bättre skadedjurskontroll och större plantor jämfört med konventionell odling. Det visar en amerikansk undersökning vid Washington State University.

Forskningen visar att den ekologiska odlingen främjar en bra balans mellan de olika fienderna som kan äta upp skadedjuren.

Mångfalden är nyckeln för välfärd

Insekter pollinerar grödor, skogarna ger oss syre och marken renar vatten. Naturen gör oss många tjänster och det behövs en mångfald av arter och miljöer för att det ska fungera. Vid en förändring, till exempel av temperaturen, måste det finnas arter som kan ta över funktioner från dem som inte klarar förändringen, annars hotar en kollaps.

Johan Rockström, professor och chef för Stockholm Resilience Centre, menar att mångfalden är nyckeln för mänsklig välfärd och en viktig bidragande faktor till ett stabilt klimat på jorden. Men idag förlorar naturen arter i en takt som är hundra till tusen gånger snabbare än vad som är naturligt och han menar att det kan påverka planeten som helhet.

KRAV lyfter tre teman under året

Biologisk mångfald, smak, och klimat är tre teman som KRAV kommer att lyfta under året. De dyker upp i konsumenttidningen Reko Mat, på KRAVs webbplats och i andra

sammanhang som på mässor. Första kvartalet stod smak i centrum. Biologisk mångfald med fokus på mjölk lyfter vi i samband med att Reko Mat kommer ut 11 maj.

KRAV-mjolk ger myllret av liv

När vi väljer att arbeta med KRAV-märkt mat främjar vi den biologiska mångfalden. Här tar vi mjölkproduktionen som exempel.

KRAV-KORNA ÄTER MYCKET GRÄS OCH KLÖVER och i de odlingarna hittar djur skydd, parningsplatser och övervintringsmiljö. Spindlar, jordlöpare och dagmaskar gynnas av att marken inte plöjs på flera år och pollinerande insekter som humlor och vildbin dras till blommorna.

KRAV-KORNA BETAR MYCKET. Bete håller landskapet öppet och gynnar konkurrenssvaga, ljusälskande arter. Vissa sällsynta insekter gynnas också av att KRAV-djuren inte avmaskas rutinmässigt med kemiska medel.

ATT KRAV-KORNAS FODER ODLAS UTAN KEMISKA BEKÄMPNINGSMEDEL gynnar mångfalden. I och kring KRAV-åkrarna finns fler ogräs och fler insekter och därmed också fler fåglar som äter insekter.

Forskare vid SLU (Sveriges Lantbruksuniversitet) fann att det i medeltal finns 30 procent fler arter och 50 procent fler individer av vilda djur och växter på ekologiska gårdar. De anser

att djur som äter skadegörare gynnas av ekologisk odling. En undersökning som SLU-forskare gjort tillsammans med universitet i Europa visar att minskningen av växtarter, jordlöpare och fåglar i odlingslandskapet är kopplad till användningen av bekämpningsmedel.

Rester av bekämpningsmedel hittas också regelbundet i vattendrag i halter som är giftiga för organismer som lever där. Det kan vara en av orsakerna till algblooming eftersom förhållandet mellan olika organismer förändras.

ATT FODRET ODLAS UTAN KONSTGÖDSEL, men med mullbildande gödsel, gynnar myllret av liv i marken. Konstgödseln har också gjort ensidig sädesodling möjlig eftersom man inte behöver djur för att få gödsel.

Ekobonden, däremot, strävar medvetet efter mångfald för att få sin odling att fungera bra. Grödor av skilda slag odlas, vilket hämmar ogräset. Runt fälten gäller det också att ha artrika kanter där skadegörarnas fiender kan leva så att de är på plats när löss och andra skadegörare dyker upp i fältet.

Mjölkbonde samarbetar med fågelskådare

Här finns storspov, sånglärkor, stenskvättor, gräshoppsångare och hämppling som är hotade eller sårbara arter. Hos lantbrukaren Roger Wass på Stora Bredegården i Stenstorp utanför Skövde har fåglarna hittat ett livsrum. Roger och hans fru Ulrika har 60 kor och ungefär lika många ungdjur. Gården som anslöts till KRAV 1987 ligger i ett kuperat landskap med åkrar, skogsdungar och naturbetesmarker. Och här finns också ett Natura 2 000-område med skyddad alvarsmark.

Den biologiska mångfalden gynnas av själva landskapet och av att det finns djur på gården, och dessutom deltar Roger i projektet "Fågelskådare och lantbrukare i samarbete för ökad biologisk mångfald". Projektet drivs av Sveriges Ornitologiska Förening och Hushållningssällskapet (HS). En Orni-

tolog har inventerat delar av hans åkermark och funnit 16 av de 29 fåglar han letade efter. Roger fick också tips av en rådgivare från HS.

– Han tyckte att det var en typisk stargård, så jag satte upp 10 starholkar i somras och en holk för tornfalk som blev bebodd med en gång, säger Roger.

Ett annat tips som Roger följt är att lämna remsor med oskördad spannmål som vinterfoder till fåglarna. Och i stråsäden får tofsviporna ha bona ifred utan att störas av harven.

– Jag ogräsharvar i princip inte, säger han och berättar att han får bukt med ogräsen genom att han odlar grödor av olika slag och har mycket vall (gräs och klöverodling på åker). Det kan bli problem med åkersenap på fuktiga partier, men det löser han genom att odla höstsäd där.

Även i vallen kan häckande fåglar hotas om det blir tätt mellan skördetillfällena så att ungarna inte hinner lämna boet. När vädret tillåter försöker Roger därför att låta det gå sex veckor mellan vallskördarna. Han lämnar också en del oskördad vall i kanterna.

Roger är övertygad om att det har betydelse för mångfalden att gården drivs ekologiskt och berättar om ett tillfälle när de var två som vårplöjde med var sin traktor bara 50 meter från varandra. Roger plöjde på mark som varit i ekologisk drift en längre tid och den andre på mark som nyligen köpts in och som drivits konventionellt med ensidig stråsädesodling. Då blev det tydligt var dagmaskarna fanns:

– Jag hade mängder av fiskmåsar efter mig, han hade ingen, säger Roger.

Växtnäringsbalans för växthus – här finns hjälp

Nu finns en enkel beräkningshjälp för att göra växtnäringsbalans även för dig som har växthus. Du hittar den på www.krav.se/lantbruk.

Fungerar 100 procent ekologiskt foder?

– Vi är väldigt oroliga för de unga fjäderfäna.

Det säger Jackis Lannek på Jordbruksverket med anledning av att alla djur ska utfodras med 100 procent ekologiskt foder från och med 1 januari 2012 enligt EUs förordning för ekologisk produktion. Det är bristen på högvärdiga proteinråvaror som är problemet.

– Fjäderfä är som Formel 1-bilar, säger Jackis Lannek och förklarar att deras snabba tillväxt gör att de måste få det proteinfoder de behöver, annars kan de börja plocka fjädrar från varandra.

– Vi vill inte ha sådana katastrofer, säger hon.

För grisarna är det lite lättare, menar Jackis. Det går att odla det proteinfoder de behöver, men det gäller att fler kommer igång med det.

Just nu arbetar Sverige för att få igenom ändringar i förordningen. Det gäller främst tre möjligheter. En är att som nödåtgärd undanta kravet på ekologiskt för vissa utvalda proteinråvaror till unga fjäderfän. En annan är att få musselmjöl godkänt som foder. Den tredje är att ekologiskt utsäde som klassats ned så att det inte får användas som utsäde, skulle kunna få användas som foder även när det producerats med konventionellt frö.

Miljoner till forskning om proteinutfodring av ekokor

Forskare vid SLU (Sveriges lantbruksuniversitet) får 2,7 miljoner kronor för forskning om utfodring med proteinfoder till ekologiska mjölkkor. De tittar också på hur energihalten i vallfodret påverkar proteinutnyttjandet. Projektet är treårigt.

KRAVs personal har deltagit i 16 möten med grupper av lantbrukare runt om i landet för att få en dialog om regelförslagen. Bilden är från Arlas träff med sina producenter i Värnamo där Anna Ellström från KRAV var med.

Klimatdelen i förslaget till nya djurregler omarbetas

Regelkommittémötet i februari beslutade att de delar av remissförslaget om djurregler som handlar om klimatanpassning och hälsoplan (se punkterna nedan) ska omarbetas i dialog med medlemmar och kunder.

– Förslaget till nya djurregler är livligt diskuterat och det tycker vi naturligtvis är bra, säger Els-Marie Aronsson-Kihlström, ordförande i regelkommittén.

KRAVs djurregler har remissats i en öppen process där alla har kunnat komma till tals och ge synpunkter på

praktiska tillämpningar.

– Synpunkterna är mycket viktiga för vårt fortsatta arbete med att ytterligare minska matens klimatpåverkan med regler som fungerar bra i praktiken, säger Kjell Sjö Dahl Svensson på KRAV.

Styrelsen fattar beslut om tidplan för arbetet med att ta fram ett nytt regelförslag och tid för en ny remiss som rör klimatpåverkan och hälsoplan. Övriga delar i det liggande förslaget till nya djurregler hanteras enligt plan och träder i kraft 1 januari 2012.

De punkter i remissen som kommer att arbetas om är följande:

- Regler för klimatanpassning, särskilt
  - Krav på ökad självförsörjningsgrad, REGEL 5.7.1
  - Krav på foderanalys och minimering av spill AVSNITT 5.7.16
  - Högsta slaktålder för nöt och lamm, REGEL 5.12.3
  - Inkalvningsålder och kalvningsintervall för dikor, REGLERNA 5.3.16 och 5.3.17
  - Kväveeffektivitet för gris och värphöns och fodereffektivitet för fjäderfä, AVSNITT 5.7.17.
- Krav på att redovisa hälsoparametrar, avsnitt 5.11.2 och upprätta en hälsoplan, AVSNITT 5.11.3

HJÄLP OSS FÖRBÄTTRA ALLMÄNNA REGLERNA!

Kör sparsamt och ta hänsyn till energieffektiviteten vid investeringar. Det är två av förslagen till klimatanpassning av reglerna i kapitel 1-3. Andra förslag handlar om energikartläggning och energieffektivisering i lantbruket. Reglerna har också förtydli-

gats i andra delar som till exempel vad som gäller för social rättvisa samt avvikelser.

Vad tycker du? Säg din mening genom att svara på regelremissen senast 15 april. Remissen hittar du på: www.krav.se/Regelremisser.

Nya företagssidor

www.krav.se/foretag

Vi har förnyat företagssidorna på KRAVs webbplats för att du lättare ska hitta den information du behöver. Du kommer dit genom att välja fliken ”För företag” på www.krav.se eller genom direktadressen www.krav.se/foretag.

HJÄLP OCH RÅD
I det gröna fältet till höger hittar du till de sidor vi anpassat för olika typ av produktion.

BILDER PÅ PRODUKTLISTAN
Klicka på produktregistrering på företagssidan när det är dags att registrera produkter eller försäljningsvärden. Nu kan du också lägga in bilder på dina produkter. Snart kommer bilderna att publiceras i vår populära produktlista.

LADDA NER KRAV-MÄRKET
Här kan du ladda ner KRAV-märket

KRAV-aktuellt på webben. [www.krav.se/krav-aktuellt]

Vi har startat KRAV-aktuellt som webbtidning. Du kan läsa artiklarna så snart de skrivits. Här hittar du också källor till nya vetenskapliga rön och länkar till mer att läsa.

PRENUMERERA PÅ NYHETER.
Klicka på symbolen så kan du prenumerera på nyheter från KRAV. Det finns två kategorier att välja på: ”KRAV-aktuellt – nyheter för företag” samt ”Nyheter och pressmeddelanden”. Du väljer själv om du vill få nyheterna så snart som möjligt eller med vissa intervall.

NYHETSARKIV
Här hittar du nyheterna uppdelade i olika kategorier

Bli Aktiv

På KRAVs webbplats, www.krav.se, finns nu en flik med budskapet ”Bli aktiv”. Här kan konsumenter som vill ta ett aktivt steg låta sig inspireras och kanske bli KRAV-ambassadörer eller KRAV-supporters, medan andra kanske vill skriva en blogg, påverka sin lokala butik eller bara köpa mer KRAV till vardags. Under ”Bli aktiv” finns också KRAVs filmer med spridningsguide samt länkar till inspirerande sidor och bloggar som KRAV gillar just nu.

Fluglarver som ekofoder

Fluglarverna innehåller viktiga proteindelar som fjäderfä behöver. Nu undersöker danska DTU (veterinärinstitutet) tillsammans med Teknologisk Institut hur man kan odla fluglarver i fjäderfägödsel, skörda larverna och fodra fjäderfä med dem.

Lantbrukare på webben

På lantbrukssidan på KRAVs webbplats under rubriken ”KRAV på besök” hittar du text och bilder från gårdar som KRAV besökt. Nyss besökte Anna Ellström Lars-Göran och Ann-Louise Skaar mitt i Skaraborgs län. Webbadressen är www.krav.se/lantbruk.

Nya namn på KRAV

Åsa Domeij, Miljöchef på Axfood, förstärker KRAVs regelkommitté. Kommittén är ett fristående utskott till KRAVs styrelse.

Även KRAV som organisation har förnyats. Nu arbetar de 18 anställda i fyra olika grupper: Försäljning/Kundvård (ny), Marknadskommunikation (ny), Regelutveckling samt Stöd.

Katarina Wolf, chef för Marknadskommunikation och Staffan Carlberg, chef för Försäljning/Kundvård är nya i KRAVs ledningsgrupp tillsammans med Lars Hällbom, Regelchef och Lars Nellmer, VD.

– Syftet med KRAVs nya organisation är att förstärka samverkan och stödja ett mer utåtriktat KRAV, säger Lars Nellmer.

Det ugandiska exportföretaget Biofresh deltog i den afrikanska paviljongen på ekomässan BioFach i Nürnberg. Där träffade de befintliga kunder och knöt nya kontakter som de hoppas ska bli kunder.

KRAV-supporters sponsrade deras deltagande. Här hälsar KRAVs nya ledningsgrupp på i montern. Stående från vänster: Katarina Wolf, Lars Nellmer och Staffan Carlberg – sittande: Lars Hällbom samt Richard Bbosa från Bio Fresh.

Trendspaning och viktiga möten

Europas största ekomässa, Biofach i Nürnberg, gick av stapeln som vanligt i februari. KRAVs nya ledningsgrupp var där.

Lars Nellmer, KRAVs vd sammanfattar intrycken med att det är en stor och oerhört professionell mässa där man ser skillnad mellan olika utställare, bland annat för att de ofta lyfter fram sin egen region. I år fanns även kringleverantörer, som exempelvis fotografer som är

specialiserade på den ekologiska marknaden. Andelen naturkosmetika hade stigit i förhållande till eko-certifierad kosmetik. Vinavdelningen hade krympt, trots, eller kanske på grund av att marknaden ökat, vilket lett till att de satsat på andra mässor. Det fanns också en hel del raw food.

Ledningsgruppen deltog också i några av de många möten som hölls. Ett av dem var med nätver-

ket LOA (Leading Organic Alliance) som består av KRAV och sju andra europeiska regelägare för ekologisk produktion som vill utveckla marknaden och främja handeln för "premium-eko", dvs eko som liksom KRAV-märkt har fler mervärden än EU-ekologiskt.

– Vi har nu enats om en programförklaring, säger Lars Nellmer, och vi kommer att ha ett nytt möte i maj i Andalusien.

Lyckad butiksaktivitet i Linköping hos Coop Konsum Lägerhyddan

– Vi har som mål att vara Linköpings bästa KRAV-butik, säger Simon Andersson som är säljledare för kolonialvaror på Coop Konsum Lägerhyddan.

– Vi dammsuger marknaden på KRAV-märkta varor. Vi har till exempel KRAV- och Fairtrade-märkt colaläsk och KRAV-märkt tuggumi. Vi vill ständigt förbättras och kunna erbjuda våra kunder ett stort sortiment av KRAV-märkta produkter.

När Simon såg på KRAVs hemsida att KRAV-ambassadörer hade presenterat mat i en butik hörde han av sig och frågade om det också kunde komma ambassadörer till hans butik. Sagt och gjort, en fredag i februari kom

KRAV-ambassadörerna Inger Adolfsson och Janni Servin till butiken. De pratade mat med kunderna, delade ut tidningen REKO Mat och bjöd på Änglamarks olivmix, smörgåsrån, brieost, marmelad, chips och en dip som de själva gjort på gräddfil och chilisås med salt och peppar. Temat var fredagsmys och det var butiken som stod för smakproven.

– Jag satt i kassan och många kunder sa "jättegott" och "jättekul", säger Simon som märkte en ökad försäljning av de presenterade produkterna. Många hade till exempel Björnekullas marmelad på fläder och apelsin i korgen, en

produkt som butiken inte haft inne förut och som nu gick åt i hyllan.

– Det var jätteduktiga tjejer som presenterade maten, säger han.

KRAVs ambassadörer har också haft lyckade butiksaktiviteter i Stockholm, Uppsala och Göteborg.

